

KÉPZŐMŰVÉSZET

SKRABÁNY VIKTORRÓL

Tulajdonképpen az a cérnaszál vezetne el a lényegig, melyet Skrabány Viktor *A becsei piac* című festményén fedeztem föl. Igen, arról a vörös cérnaszálról kellene bővebben szólnom, mellyel a szegények varrták, varrják föl a gombot zubbonyukra, úgy, mintha katonai kitüntetéset erősítenének föl rá. Katonai kitüntetéset a nélkülözés bakái. Erről jut eszembe, hogy valamikor felénk a katonai kitüntetéset véremléknek is mondták.

– Még azt is megfigyelted, hogy vörös cérnával van a gomb fölvarrva? – kérdeztem a kép festőjétől.

– Nem figyeltem meg – somolygott ő –, csak azt tudom, hogy zöld környezetben jól érvényesül a vörös, hogy a zöldet jól ellensúlyozza a vörös.

A szegények olyan cérnával varrják föl a gombot, amilyen a kezükbe akad – ez az igazság és eddig az igazságig, mint ahogy más igazságokig, festői logikával is el lehet jutni.

Skrabány Viktorról pedig el kell mondani azt, hogy ő sohasem jutott el a festészet, a festmény, a táblakép értelmének a megkérdőjelezéséig, tagadásáig. Festői úton sem akart odáig eljutni. Mert nagyon jól tudja ő azt, hogy mindannak a fontosságát, amiben hiszünk, amit szeretünk, nem szabad megkérdőjelezni, viszonylagossá tenni – hisz a feyelmezetlenség, a nyegleség, a szabadosság épp ott üti föl a fejét, ahol semmibe se tudnak megkapaszkodni, ahol semmit se szeretnek, ahol semmiben se tudnak hinni igazán.

Skrabány Viktor hisz a festészetben. Igazi hagyományos festő ő, aki a múlt századi vagy a még korábbi mesterekhez hasonlóan legszívesebben talán a festéket is saját kezűleg állítaná elő, mint ahogyan azt gyerekkorában tette: kristálycukrot kevert a vízfestékhez, hogy az sűrűbbé váljék; akit egy-egy sikeresebb festői megoldás, a mesterségbeli bravúr elsajátítása tud csak boldoggá tenni. Az olajfestés technikájához ragaszkodik a leginkább, mellyel hónapokon át dolgozhat egy-egy képén. Vérbeli kolorista, azon kevesek közé tartozik, akik vázlatok, tanulmányok sokaságát készítik el egy-egy művükhöz; akik még művelik a lazúrfestést; akik még a gyakorlatból tudják azt, hogy az igazi színminőség áttetsző réteggel érhető el.

Skrabány Viktort, ezt a halk szavú becsei rajztanárt, aki 1936-ban született, és a ljubljani képzőművészeti akadémián szerzett oklevelet, nem érvényesülési, hanem képzőművészeti gondok foglalkoztatják. Határtalan türelemmel, aprólékossággal és műgondtal alkotta ő festményeit akkor is, amikor felénk a pártállam támogatta avantgárd balkáni változata dúlt; amikor az antisztálinista sztalinizmus a múlttal való szakítást, a gyökértelenséget, az elsőkélyesedést ösztönözte és fennmaradása érdekében gyűlöletet szított mindazzal szemben, ami konzervatív, ami hagyományos volt. Ez a gyűlölet, ez a kizárólagosság a hamis értékek táptalaja, ezredvégi szegénységünk is belőle nőtt ki.

Igen, akaratlanul is visszakanyarodtam ahhoz a vörös cérnaszálhoz, mellyel életünket erősítettük az eszme gombokkal álcázott kényszerzubbonyához, miközben arra gondolok, hogy nem kellene túl gyorsan fölfedezni magunknak Skrabány Viktort, nem kellene rajtaütésszerűen dicshimnuszokat zengeni erről a becsei mesterről, aki valóságunk

festését ott folytatta, ahol azt Pechán József Énekes gitárral című képén 1921-ben abbahagyta.

Mondom, nem kellene Skrabány Viktort túl gyorsan fölfedezni, nem kellene dicsőhimnuszokat zengeni róla, mert az utóbbi évtizedekben szinte mindig ráfáztunk mi a fölfedezéseinkre, a dicsőhimnuszainkra.

A festmények ettől függetlenül hatnak. A jó festményeknek kisugárzásuk van.

TARI István

